

การแสดงธรรม ของท่านพระธรรมโกศาจารย์ (ท่านปัญญาอันันทิกขุ)

วัดชลประทานรังสฤษฎ์

วันที่ 22 สิงหาคม 2543

สัปดาห์นี้เป็นสัปดาห์
วิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็น
เวลาที่ควรระลึกถึง
รัชกาลที่ 4 เพื่อเป็น การ
น้อมระลึกถึงพระคุณของพระองค์ กรม
วิทยาศาสตร์บริการจึงได้พร้อมใจบำเพ็ญ
บุญนิมนต์พระมาแสดงธรรม พระองค์
มีพระปรีชาสามารถหลายด้าน คือ
วิทยาศาสตร์ ศาสนา และการปกครอง
ด้านศาสนา รัชกาลที่ 4 บวชที่วัด
มหาธาตุ เรียนภาษาบาลี 4 ประโยค
พระองค์ได้พัฒนาปรับปรุงปฏิรูปคณะ
สงฆ์ ดังนี้

1. จัดการแต่งคำสวดมนต์เป็นภาษาบาลีได้ไพเราะ ให้สวด
มนต์เช้าและเย็น

2. แสดงธรรมในอุโบสถในวันพระ

3. พิมพ์หนังสือธรรมะแจกจ่าย

4. ค้นคว้าคำภีร์พระไตรปิฎกเพื่อให้ประชาชนเข้าใจ

5. แยกศาสนาพุทธเป็น 2 นิกาย คือ ธรรมยุตินิกาย
และมหานิกาย

พระองค์บวชเป็นเวลา 20 ปี อายุ 47 ปี ได้ลาสิกขาบท
เพื่อเป็นพระมหากษัตริย์ งานการด้านนี้จึงยังไม่สำเร็จ แต่มี
กรมพระยาวชิรญาณวโรรสซึ่งบวชเป็น พระมหาสมณเจ้า วัดบวร
นิเวศฯ ได้ค้นคว้าศึกษาธรรม วางหลักสูตรการเรียนนักรธรรมตรี โท
เอก แต่งตำราส่งเสริมการศึกษาบาลี สอนปากเปล่าจนถึงการเขียน
รวม 9 ประโยค สืบทอดมาจนทุกวันนี้

รัชกาลที่ 4 นับว่ามีพระมหากรุณาธิคุณทางด้านศาสนามากมาย
ด้านวิทยาศาสตร์

พระองค์เชี่ยวชาญในการคำนวณการโคจรของดวงดาว ดวง
จันทร์ ทรงคำนวณว่าจะเกิดสุริยุปราคา ที่ ด.หัวากอ อ.ปราณ-

บุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ จึงให้สร้าง
พลับพลาที่ประทับเชิญชาวต่างชาติ
ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย ฮองกง
บรูไน มาตุการ เกิดสุริยุปราคา

นอกจากนั้นพระองค์ยังเกิดมาเหมาะ
แก่ยุคสมัยเวลาที่ประเทศชาติต้องการ
คนดีจึงช่วยชาติบ้านเมืองให้อยู่รอดได้
พระองค์คิดต่อกับชาวต่างชาติขณะบวช
เป็นพระสงฆ์ได้เรียนภาษาอังกฤษ
กับหมอบรัดเลย์ เขียนจดหมายได้
ตอบควีนวิกตอเรีย อังกฤษ ไม่ต้องใช้
ล่ามคุยกับชาวต่างชาติ พระองค์ฉลาด
รู้เหตุการณ์ของโลกดีสามารถเจรจาให้

ไทยพ้นจากการเป็นเมืองขึ้นได้

เราเป็นชาวพุทธ เรานับถือพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์
พระพุทธเจ้าเป็นผู้นำ พระธรรมเป็นแผนที่ พระสงฆ์เป็นผู้ชี้แจง
ให้เราจรรู้ชีวิต ถ้าไม่สบายใจควรไปหาพระไม่ใช่ไปหาหมอ
หมอไสยศาสตร์ เพื่อไปตามว่ามีปัญหาชีวิตอย่างไรควรประพฤติ
อย่างไร คนทั่วไปมักนับถือพุทธแบบไสยศาสตร์ให้พระองค์ด้วยการ
บนบานศาลกล่าว เสี่ยงเซียมซี ซึ่งไม่ถูกต้อง เราต้องไหว้พระ
แบบพุทธศาสนา

ลูกศิษย์พระพุทธเจ้าต้องเป็นผู้ ผู้ตื่น เบิกบานแจ่มใสรู้ว่า
อะไรถูกต้องไม่มงาย เชื่อเหตุ-ผล เชื่อด้วยปัญญา ถือพระพุทธเจ้า
เป็นผู้นำผู้ให้แสงสว่าง การบูชาพระพุทธเจ้า เราต้องไปนั่งสงบ
ใจต่อหน้าพระพุทธรูป คิดถึงพระคุณของพระพุทธเจ้า

อะระหัง หมายถึง ความบริสุทธิ์

สัมมาสัมพุทธโธ หมายถึง ปัญญา

ภควา หมายถึง ความกรุณา

พระพุทธรูปเป็นรูปเปรียบเทียบพระคุณของพระพุทธเจ้า แทน
ความกรุณา ปัญญา ความบริสุทธิ์ของพระพุทธเจ้า

ชาวต่างชาติตั้งโรงเรียน อานันท์คอลเลจ ธรรมราชคอลเลจ ประมาณ 300 โรงเรียนในประเทศลังกา ท่านพุทธทาสได้ฉบับภาษาอังกฤษมาแปลเป็นภาษาไทยชื่อ พุทธประวัติสำหรับเยาวชน เป็นหนังสือที่ควรอ่าน อ่านแล้วจะรัก เลื่อมใสพระพุทธเจ้ามากขึ้น ฝรั่งเศสบางคนอ่านแล้วหันมานับถือศาสนาพุทธ เช่น เซอร์เฮ็ดวิน อาโน เป็นข้าราชการในประเทศอินเดีย สนใจให้รัฐบาลอินเดีย บูรณะพุทธคยาให้ดีขึ้น แต่งหนังสือประทีปทวีปเอเชีย (The Light of Asia) พิมพ์เป็นปกกึ่งนิ่ม 30 ครั้ง อเล็กซานเดอร์ นักศึกษาปรัชญาตะวันออกที่เมืองซานฟรานซิสโก ทำปริญญาเอก อ่านหนังสือพุทธจรีตเป็นภาษาร้อยกรอง (สันสกฤต) อ่านจนเลื่อมใสพระพุทธเจ้า จึงมาเป็นชาวพุทธ เคยมาเมืองไทยและเขียนบทความลงหนังสือพิมพ์ให้ชาวอเมริกันศึกษา พวกเราเป็นคนไทยจึงควรจะต้องมีและอ่านหนังสือพุทธประวัติควรอ่านตั้งแต่เด็กให้รู้จักใช้เหตุผล โตขึ้นจะเป็นคนดี มีศีลธรรม เป็นคนดีของชาติเมืองไทยอยู่มาจนทุกวันนี้อาศัยหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า คนไทยมีชีวิตตามธรรมของพระพุทธเจ้าตั้งแต่พระมหากษัตริย์จนถึงประชาชน

สมัยนี้บ้านเมืองเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ แต่มักจะมีด้านการทำลายมากกว่าสร้างสรรค์ เช่น ละคร บางเรื่องทำให้เยาวชนเสียคน แต่งตัวไม่น่าดู มีเพลงส่งเสริมระคะตึกหา ไม่ส่งเสริมความก้าวหน้า สมัยก่อนมีเพลงของหลวงวิจิตรวาทการ เพลงตื่นเถิดชาวไทย บทความปลุกใจของรัชกาลที่ 6 ที่มีเนื้อหาให้ชาวพุทธตื่นตัว ว่องไว ก้าวหน้า

ประเทศญี่ปุ่นเด่นมาพร้อมกับประเทศไทย แต่ญี่ปุ่นมีความตื่นตัว รู้สึกเจ็บใจว่าอเมริกาว่าอ่อนแอ ไม่เข้มแข็ง ประเทศไม่ก้าวหน้า จึงส่งคนหนุ่ม 30 คนไปอังกฤษ ฝรั่งเศส อเมริกา ไปเรียน กลับมาสร้างชาติอย่างจริงจังคนญี่ปุ่นตื่นตัวตื่นแต่เช้าวิ่งไปทำงาน ญี่ปุ่นแพ้สงครามอาวุธแต่ชนะทางการค้าสร้างศูนย์การค้าซื้อกิจการใหญ่ของฝรั่ง ญี่ปุ่นนับถือศาสนาพุทธ เอาหลักศาสนาไปใช้ในการ

ทำงานเพื่อชาติ คนไทยย่อหย่อนในการประพฤติธรรมจึงเอาตัวรอดไม่ได้

การประพฤติธรรมต้องมีศรัทธา ปฏิบัติและเชื่อมั่นในคำสอนของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระพุทธ เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ

พระธรรม เป็นแสงสว่าง

พระสงฆ์ เป็นพี่เลี้ยงคอยเตือนให้ผู้รู้ผิดรู้ชอบ

เราควรนำธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นรากฐานสร้างตัวครอบครัว ประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า เชื่อกฎแห่งกรรมของพระพุทธเจ้า กรรมเกิดจากการกระทำ เกิดที่ใจของเรา ใจคิดก่อนแล้วจึงพูดหรือทำ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เราหนีจากสิ่งที่เรากระทำไม่ได้

ความดี ความชั่ว ความสุข ความเจริญ ไม่ได้เกิดจากโชคชะตาราศี หรือสิ่งภายนอก คนเราจะดี ชั่ว สุข ทุกข์ เลื่อม เจริญ ที่เกิดขึ้นในชีวิตเราเกิดจากตัวเราเอง เกิดจากความคิด พูด ทำ การคบหาสมาคม แต่คนเราไม่ค่อยจะพิจารณา ตักเตือน แก้ไขตัวเอง เลยไม่รู้จักตัวเอง ถึงแม้จะมีความรู้สูง แต่ยังไม่รู้จักตัวเองก็เอาตัวไม่รอด เพราะไม่ค้นคว้า ศึกษาธรรม ดนเป็นที่พักแห่งตน ก่อนนอนไหว้พระสวดมนต์

การคิดต้องคิดว่าตัวเองทำอะไร ทำหน้าที่ถูกต้องหรือไม่ ทำผิดพลาดเพราะอะไร ทำไม่จึงทำ มีอะไรหนนหลังให้ทำ พิจารณารอบรอบ จะรู้ว่าอะไรเกิดขึ้น รู้เหตุของสิ่งนั้น รู้ว่าจะแก้ไขอย่างไร ชาวพุทธต้องปฏิบัติตัวเอง ฟังตัวเอง ทำเองจะดีขึ้น

ในสัปดาห์วิทยาศาสตร์ ผู้ทำงานในกรมวิทยาศาสตร์บริการส่วนใหญ่เป็นนักวิทยาศาสตร์ มีเหตุมีผลไม่เชื่องมง่าย ทำตนเป็นคนเจริญด้วยปัญญา ใช้หลักวิทยาศาสตร์ในการพูด คิด ทำ ตามคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เป็นวิทยาศาสตร์นามธรรม